

Informator

TURYSTYCZNY URZĘD MIASTA CZĘSTOCHOWY

ZACZAROWANA JURA

WIELUŃ

Rez. Węże
Rez. Stawiska
Rez. Szachownica
Rez. Bukowa
Góra

Rez. Modrze-
wowa
Góra

Rez. Dębowa
Góra
Rez. Zamczysko

Rez. Cisy
w Lebkach

Rez. Cisy
nad Liswartą

Rez. Rajchowa
Góra

**Miejskie Centrum Informacji
Częstochowa**
Aleja Najświętszej Maryi Panny 65
tel. (034) 368 22 50,
tel./fax (034) 368 22 60,
e-mail: mci@czestochowa.um.gov.pl
www.czestochowa.um.gov.pl

Skalne formy okolic zamku w Ogrodzieńcu

Ruiny zamku w Bobolicach

- Rez. - Rezerваты przyrody
- ▲ - Ostańce, skałki
- ✚ - Obiekty sakralne na szlaku pielgrzymim

Zamki i warownie

Skaliste ukształtowanie terenu Jury odgrywało znaczącą rolę w dziejach obronności Polski, szczególnie w czasach panowania Kazimierza Wielkiego. Wówczas powstał tu system strażnic i zamków stanowiących oparcie dla wojsk królewskich. Lokowane one były na wzgórzach i wykorzystywały naturalne walory obronne terenu. Dopiero w wieku XVII osłabiło się ich znaczenie i większość obróciła się w ruinę. Warto jednak przyrzeć się ich pozostałościom, poznać ich historię, związane z nimi legendy i docenić dzisiejsze piękno szlaku „Orlich Gniazd”. Zobaczyć trzeba ruiny w **Olsztynie** - najbliższej Częstochowy położonego zamku ufundowanego przez Kazimierza Wielkiego w połowie XIV w. W jego lochach był więziony wojewoda poznański Maćko Borkowic. Zasnęła również, dowodzona przez Kacpra Karlińskiego bohaterska obrona zamku przed wojskami arcyksięcia Maksymiliana Habsburga. Obronę Olsztyna opiewali poeci: Aleksander Fredro i Władysław Syrokomla, a na obrazach przedstawili malarze: Juliusz Kossak i Kazimierz Alchimowicz. Niezapomnianych wrażeń dostarczy wizyta w **Mirowie** i **Bobolicach**. Spacer pomiędzy niedaleko od siebie położonymi zamkami poprzez ukształtowane w niesamowite formy białe skały ostańców, zmieniającą się ciągle szatę roślinną, jest przechadzką po najpiękniejszej części Jury. Nic dziwnego, że w takiej scenarii powstać mogła legenda o dwóch braciach mieszkających w pobliskich zamkach, pięknej dziewczynie, miłości, którą roznieciła, ządrosi i zdradzie. A może część tej legendy jest prawdą? Na pewno można tak marzyć patrząc na malownicze ruiny obu zamków. Odwiedzić należy też pozostałości strażnicy w **Przewodiszowicach** usytuowanej na wysokiej, trudno dostępnej skale, dziś otoczonej barwnymi lasami oraz pozostałości po strażnicy w często odwiedzanym przez turystów **Morsku** lub **Ostrężniku**. Z bliskiej Częstochowie zamków rozpoczyna się szlak warowni prowadzący później do Ogrodzieńca, i - przez kolejne zamki - aż do Krakowa.

Rezerваты Przyrody są licznie rozlokowane w okolicach Częstochowy.

Największym jest Rezerwat Sokole Góry obejmujący skryte w bukowych lasach wzgórze wapienne i malownicze gniazda białych skał. Ciekawy świat – system 46 jaskiń – kryje się również pod ziemią. Tu znajduje się uznana za najpiękniejszą w Polsce Jaskinia Maurycego o długości 140 m, obfitująca w bogactwo kalcytowych nacieków. W Jaskini Koralowej na zwisających i poplątanych ze sobą korzeniach rosnących wyżej drzew osadziły się nacieki na podobieństwo koralu. W Jaskini Komarowej odnaleziono najstarszy w Polsce szkielet człowieka. Naukowcy określają jego wiek na 32 tysiące lat. W Rezerwacie **Parkowe** znajdziemy najbardziej wymyślne, skryte w lasach formy wapiennych ostańców: Bramę Twardowskiego, Skałę z Krzyżem, Grotę Niedźwiedzia, Osiedle Wały, gdzie odnaleziono ślady grodu z przełomu VIII/IX wieku. Miejscom tym często towarzyszą legendy i baśniowe opowieści. Tutaj biją Źródła Zygmunta i malownicze Źródło Elżbiety. W centrum Rezerwatu znajduje się zespół stawów, a w pobliżu prowadzona jest hodowla najsmaczniejszego na Jurze pstrąga. Dla ochrony jednego z najpiękniejszych obiektów skalno – krajobrazowych utworzono Rezerwat **Góra Zborów** z unikalnymi formami skalnymi. Południowe zbocze Góry Zborów opada kaskadowo stromymi ścianami, porozielnymi płaskimi półkami, chodnikami, zawieszonymi kotlinkami. W takim otoczeniu żyją ptaki i motyle rzadko spotykanych w Polsce gatunków.

Okoliczne skały to istny raj dla lubiących wspinaczkę, świetne miejsce dla doskonalenia umiejętności oraz treningów pod okiem fachowych instruktorów. Na skalnych ścianach rozgrywane są zawody z udziałem najlepszych wspinaczy. Wśród rezerwatów przyrody wymienić jeszcze należy: **Bukową Górę** z 200-letnimi bukami osiagającymi 30 metrów wysokości, o średnicy pnia przekraczającej 90 cm; **Bukową Kępe**, **Dębową Górę**, **Kaliszak**, **Ostrężnik** oraz **Zieloną Górę**, pod której szczytem widnieje otwór długiej na 70 metrów jaskini ze słupami naciekowymi, a z wierzchołka rozpościera się przepiękna panorama Częstochowy. W całej okolicy licznie występują przebogate i ciekawe jaskinie. W Towarnej połączonej korytarzem z Dzwonnica odnaleziono kości niedźwiedzia jaskiniowego i fragmenty ceramiki sznurowej z XXI wieku przed naszą erą. W jaskiniach żyją unikatowe gatunki chrząszczy, które przetrwały od epoki lodowcowej. To również tutaj, w licznych koloniach gnieździ się zdecydowana większość występujących w Polsce gatunków nietoperzy.

PIELGRZYMI SZLAK

Częstochowa

To miejsce zna wielu ludzi na całym świecie, przede wszystkim z obecności w klasztorze OO. Paulinów na Jasnej Górze obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej, ikony Czarnej Madonny. Do niej pielgrzymują z dziękczynieniem, prośbą, modlitwą, w chwilach trudnych i radosnych. Sanktuarium odwiedza corocznie średnio 4-5 milionów pątników z 80 krajów świata. Swoistym fenomenem religijnym i społecznym w skali ogólnoswiatowej są pielgrzymki piesze. Od maja do końca września przybywa tutaj pieszo ponad 200 000 pątników. Najdłuższe wśród 50 pielgrzymich szlaków prowadzących przez całą Polskę liczą ponad 600 kilometrów, a ich pokonanie zajmuje do 20 dni wędrówki. Na święto Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny (15 sierpnia) każdego roku przybywa do Częstochowy - nieprzerwanie od 1711 roku – Pielgrzymka Warszawska. 26 sierpnia rzesze wiernych gromadzi wielki odpust - święto Matki Boskiej Częstochowskiej. Ważnym świętem są również Jasnogórskie Dożynki – w każdą pierwszą niedzielę września na Jasną Górę przybywają rolnicy z przepięknymi, bogatymi wieńcami dożynkowymi, będącymi ukoronowaniem ich całorocznego trudu. Jest to najbardziej uroczyste i reprezentacyjne święto polskiej wsi. Jasna Góra jest jednym z największych na świecie ośrodków pielgrzymkowych kultu Maryjnego. Także w okolicach Częstochowy znajduje się kilka znanych i znacząco zapisanych w dziejach miejsc bogatych w tradycję i słynących ze szczególnych łask, do których corocznie udają się rzesze pielgrzymów. Warto je poznać. Będąc w Częstochowie poznamy w szczególności tradycje i obrzędowość polskiego pielgrzymowania.

Częstochowa - wizyta Ojca Świętego Jana Pawła II na Jasnej Górze

Gidle

Kamienna figurka Matki Boskiej z Dzieciątkiem, wielkości ludzkiej dłoni, jest najmniejszym koronowanym papieskimi koronami świętym wizerunkiem w katolickim świecie. Wydobyta z ziemi w 1516 roku, dziś umieszczona we wspianym drewnianym ołtarzu w otoczeniu obrazów upamiętniających cudowne uzdrowienia dokonane za jej wstawiennictwem. Pozostaje pod opieką Ojców Dominikanów w Bazylice pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny – jednym z najświetniejszych obiektów sztuki architektonicznej XVII wieku. Gidelska Madonna cieszy się sławą cudownej lekarki – uzdrowicielki chorych. Jest też patronką ludzi pracujących na ziemi i pod nią: rolników i górników.

Co roku do gidelskiego sanktuarium przyjeżdża ponad sto tysięcy pielgrzymów z kraju i zagranicy. Proszą o wstawiennictwo i łaskę uzdrowienia. W obrębie klasztornych zabudowań znajduje się również Kalwaria Gidelska oraz klasztorne Muzeum.

Będąc w Gidlach nie sposób pominąć XV-wiecznego, modrzewiowego kościoła parafialnego pod wezwaniem św. Marii Magdaleny oraz pochylić się nad pozostałymi po kartuzkiej pustelni pamiątkami, złożonymi w pustelniczych kryptach mieszczących się w kościele pw. Matki Boskiej Bolesnej z XVIII wieku. Do Gidel naprawdę warto przyjechać - wszakże gościli tutaj nawet polscy królowie: Władysław IV i Jan Kazimierz.

Gidle - Bazylika pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP

Gidle - Kamienna figurka Matki Boskiej z Dzieciątkiem

Święta Anna - barokowy kościół

Święta Anna

To miejsce ciszy i skupienia, bowiem wkraczamy do zakonu kontemplacyjnego, habitowego, do świata Sióstr Dominikanek klauzurowych. Pod ich opieką znajduje się drewniana, gotycka figurka św. Anny Samotrzeć. Zwiedzić możemy barokowy kościół i połączony z nim klasztor zbudowany na planie czworoboku z wirydarzem, który zdobią dekoracje stiukowe z XVII wieku oraz XVIII-wieczne obrazy. Przed kościołem, wśród drzew znajduje się pomnik Tadeusza Kościuszki oraz drewniany krzyż powstańców z 1863 roku. Miejsce to było i jest ważnym punktem odpoczynku i modlitwy zmierzających na Jasną Górę pielgrzymów. Szczególne dni Święta Anna przeżywa w czasie uroczystości 26 lipca każdego roku. Wówczas na wielkie święto przybywają tu rzesze wiernych, a niewiele jest w Polsce tak malowniczych odpustów jak właśnie w Świętej Annie koło Przyrowa.

Mstów

To jeden z najstarszych ośrodków życia zakonnego w Polsce. Kanonicy Regularni Laterańscy osiedlili się tutaj przed 1145 rokiem i założyli swój klasztor. W 1212 zwołano do Mstowa synod. Od XVII wieku sławy przysparzał miastu i i kościołowi również obraz Matki Boskiej uznany przez metropolitę gnieźnieńskiego za łaskami słynący. Obraz jest otaczany kultem do dzisiaj. Z nim związana jest środowa Nowenna Maryjna, przed nim kłękają nowożeńcy oraz rodzice z dziećmi po chrzcie. Obraz jest nieodłączną częścią dziedzictwa duchowego i materialnego mstowskiej ziemi. Do XVI wieku Mstów jako ośrodek miejski miał większe znaczenie niż Częstochowa. Będąc we Mstowie koniecznie zobaczyć trzeba: kaplicę cmentarną z 1620 roku z oryginalnymi XV-wiecznymi okuciami drzwi, zachowany układ urbanistyczny dawnego miasta oraz skałę Miłosną nad brzegiem Warty.

Mstów - Zespół Klasztorny Kanoników Regularnych Laterańskich

Leśniów

Kult Matki Boskiej Leśniowskiej związany jest ściśle z obrazem Matki Boskiej Jasnogórskiej. W roku 1382 książę Władysław Opolczyk bezskutecznie poszukując wody w okolicy dzisiejszego Leśniowa, zwrócił się w modlitwie do Matki Bożej i uzyskał niezwykłą łaskę, bo nagle wytrysnęło obfite źródło, dające początek istniejącemu do dziś potokowi Leśniówka. W dowód wdzięczności pozostawił w kaplicy przy źródle drewnianą figurkę, którą wioził razem z obrazem Czarnej Madonny. Gotycka statua, wysoka na 70 cm, znajduje się dzisiaj w głównym ołtarzu sanktuarium i jest przedmiotem kultu. W 1967 roku została koronowana przez Kardynała Stefana Prymasa Wyszyńskiego i Kardynała Karola Wojtyłę. Jest czczona jako patronka rodzin. Mają tu miejsce liczne łaski uzdrowień fizycznych i duchowych. Katalog łask prowadzony przez paulinów od 1706 roku wymienia ich kilkaset. Sanktuarium z zespołem klasztornym nowicjatu zakonu paulinów oraz Sanktuarium Matki Bożej z Cudowną Figurą Matki Bożej Patronki Rodzin stało się regionalnym ośrodkiem pielgrzymkowym.

Leśniów - cudowne źródelko